

A SZÍREK TÖRÖKORSZÁGI MIGRÁCIÓS HELYZETE A FÖLDRENGÉSEK UTÁN

1. A szírek törökországi helyzete a földrengéseket megelőzően

A közel-keleti zavargások és a szíriai polgárháború beárnyékolta Törökország migrációs politikáját, valamint a koronavírus világjárvány (COVID-19) számos hatással volt a török politikai és gazdasági életre, válságos korszakot idézve elő, melyek mind kihatottak a törökországi migrációs és menekültügyi politikára 2019 és 2020 között.

Törökország nemzetállam építése a korai köztársasági korszak óta a bevándorlásra támaszkodik. A Törökországba tartó közelmúltbeli migráció főként átutazó migránsokból, illegális munkásokból, menedékkérőkből és menekültekből állt. Az elmúlt évtizedben megnőtt a tranzitmigránsok áramlása, az illegális munkaerő-migráció, a menedékkérők és az ideiglenes védelem alatt álló szírek mozgása. A polgárháború miatt mintegy 12 millió szíriai kényszerült lakóhelyét elhagyni. Törökország a külföldre menekült szíriai menekültek mintegy 65,1 százalékát fogadta be.¹ Törökországban mintegy 3,6 millió szíriai él, ebből 60 000 fő a török menekültügyi hatóság által irányított táborokban,² akik a szíriai menekültek kevesebb, mint 2%-át teszik ki, a többség a nagyvárosokban talált otthonra. A Törökországba érkező szíriaiak jelentős száma és a szíriai instabil helyzet felvetette a segélyezés, a lakhatás, az orvosi ellátás és a migrációs politika kérdéseinek rendezését.³ A török tisztviselők integrációs módszereket vezettek be, mivel a szíriai menekültek hosszabb ideig maradnak Törökországban, és a többségük számára egyre nehezebbé válik a hazatérés és a visszatelepítés. Fenti intézkedések közé tartozik a szíriai menekültek számára 2014-ben ideiglenes védelmi státusz biztosítása, valamint a menekültek munkavállalási engedélyeiről szóló rendelet megalkotása 2016-ban.⁴

A török iskolarendszerbe eddig csaknem 655 000 szíriai diákot vettek fel. A török egyetemek ma már egyre több szíriai hallgatót vesznek fel.⁵ Törökország a nem európai menedékkérelmeket még csak fel sem dolgozza, mivel az 1951-es genfi egyezményt földrajzilag korlátozottan alkalmazza és csak az európai török kultúrájú menedékkérőket

---

¹ Szuhai Ilona: A történelmi hagyományok szerepe a török migrációs politikában. in: *ACTA HUMANA* 2016/4., 79-90. o.

² Szuhai Ilona: Migráció és emberkereskedelem válság idején – A szíriai konfliktus és a kiszolgáltatottság kapcsolatának dinamikája. *Magyar Rendészet* 2017/3. 75-90. o.

³ Özerim, Mehmet Gökay: Stretching, Opening or Sealing the Borders: Turkish Foreign Policy Conceptions and their Impact on Migration, Asylum and Visa Policies. in: *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 2017/20., 165-182. o. Vö: https://migration-eu.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2022/12/Ozerim_Stretching-Opening-or-Sealing-the-Borders-Turkish-Foreign-Policy-Conceptions-and-their-Impact-on-Migration-Asylum-and-Visa-Policies.pdf (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

⁴ Léonard, Sarah; Kaunert, Christian: De-centring the Securitisation of Asylum and Migration in the European Union: Securitisation, Vulnerability and the Role of Turkey. *Geopolitics* 2021/27. 729 - 751. o. Vö: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14650045.2021.1929183> (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

⁵ Akar, Sevda – Erdoğan, Mustafa: Syrian Refugees in Turkey and Integration Problem Ahead. *Journal of International Migration and Integration* 2019/20. 925-940. o.

jutalmazza menekült státusszal, azt is főként a Jugoszláv háborúk idején tette a bosnyákok ezreivel.⁶

2018 szeptembere óta csak a török menekültügyi hatóság veszi nyilvántartásba és dolgozza fel a nemzetközi védelem iránti kérelmet benyújtó külföldieket. Törökországban emellett illegális munkások és tranzitmigránsok is tartózkodnak. Az első csoportba többnyire illegális közép-ázsiai, török kultúrával rendelkező üzbég, türkmén és kazah migránsok tartoznak. A tranzitmigránsok a Közel-Keletről, Ázsiából és Afrikából érkeznek Törökországba, míg azon menedékkérők, akik elutasításra kerülnek a legtöbb esetben nem hajlandók visszatérni hazájukba.⁷ A Törökországban élő külföldiek többsége iraki, szíriai, türkmén, azerbajdzsáni és iráni származású. Összességében Törökország ad otthont a világ legnagyobb menekültpopulációjának, mintegy 3,6 millió szíriai állampolgárral, akik átmeneti védelem alatt állnak, valamint 330 000 regisztrált menedékkérő mellett csaknem egymillió tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldi él még Törökországban.⁸

2. A törökországi földrengések áldozatai

A földrengéseket megelőzően a 11 földrengés sújtotta tartományban 14 013 196 lakos élt, ami az ország lakosságának 16,4%-át teszi ki. Ebből 13 553 283 fő (96,7%) a tartományi és járási központokban, 459 913 fő (3,3%) pedig a városokban és falvakban élt. A szíriaiak száma a térségben megközelítőleg 1 738 035 fő volt a földrengések előtt. A törökországi földrengések jelentős humanitárius válságot okoztak a térségben, ahol több mint 24 rengést regisztráltak. A földrengéseknek 50 096 halálos áldozata és 107.204 sérültje volt, 3 millió embernek kellett elhagynia lakóhelyét, és több mint félmillió épületben keletkezett kár. Az utak is súlyosan megrongálódtak, ami akadályozta az érintettek elérését a távoli körzetekben. 2023. február 6-án két földrengés történt Törökország délkeleti részén, amelyek a fentiek szerint több mint 13,5 millió embert érintettek. A földrengések további 11 tartományban voltak érezhetőek, köztük voltak Adana, Diyarbakir, Elazig, Kilis, Osmaniye és Sanliurfa tartományok. Legalább 50 000 ember vesztette életét, köztük 6 800 külföldi állampolgár, többségük szíriai. A földrengések jelentős utórengéseket is okoztak, mintegy 5,0 és 5,8-as erősségű földrengéseket Hatay tartományban és 5,6-os erősségű földrengést Malatyában. A heves esőzések Adiyamanban és Sanliurfában villámárvizeket okoztak, amelyek legalább 20 halálos áldozatot követeltek. A rossz lakáskörülményekkel, nagyfokú szegénységgel, nagyszámú kitelepített lakossággal és egyéb életminőségi problémákkal küzdő területeken a földrengés valószínűleg további jelentős problémákat fog okozni. A földrengés miatt jelentős számú szíriai költözött a kevésbé érintett tartományokba, például Adanába és Sanliurfába. Emellett a nem földrengés által érintett területekre, például a szomszédos tartományokba és a nagyobb városi területekre is költöztek. Az érintett területeken mintegy 2,86 millióan kényszerültek lakóhelyüket elhagyni.

A 2023. február 24-i a regionális hatóságoktól származó adatok azt mutatják, hogy a földrengés övezetét elhagyó személyek Törökország egész területén szétszóródtak. Így a régiót elhagyók a közeli városokat és tartományokat keresik, ahol csak találnak

⁶ Işıkşal, Huseyin; Isıksal – Aliya, Zhakanova; Apeji, Yossi: The Impact of Syrian Refugees on the Turkish Labor Market. in: International Journal of Operations Management, 2020/1., 27-34. o.

⁷ Demir, Selcuk, Besir – Ozgul, Volkan: Syrian Refugees Minors in Turkey. Why and how are they Discriminated Against and Ostracized?. Child Indicators Research. Child Indicators Research 2019/12. 1-23. o.

⁸ Ekmekci, Perihan, Elif: Syrian Refugees, Health and Migration Legislation in Turkey. in: Journal of Immigrant and Minority Health, 2017/19. 1434-1441. o.

szálláshelyet. A leginkább felkeresett tartományok közé Ankara (205 454 fő), Antalya (154 086 fő), Mersin, Kayseri és Muğla (40. 00 fő) tartoznak. 2023. március 2-i hír alapján a törökországi csendőrség főparancsnoksága a földrengés után evakuálást szervezett Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya és Elazığ településekről, ahonnan megközelítőleg 1 millió 971 ezer 589 személyt evakuáltak. A nem regisztrált, otthonukat elhagyók száma eléri a 2 millió fő.⁹

3. A sírek törökországi helyzete a földrengéseket követően

A síriai menedékesekkel szemben egyre nagyobb ellenszenv jelentkezik a társadalom széles rétegeiben, elsősorban az alulképzett társadalmi rétegekben, akik úgy érzékelik, hogy a béreket egyre jobban lejjebb viszik a migránsok, akiket helyettük alkalmaznak számos területen a mezőgazdaságtól a feldolgozó iparig. A kormányzat valószínűleg erélyesebb eszközökhöz nyúl majd, és kezdetben kommunikáció révén, majd tényleges intézkedésekkel megkezdik az ideiglenes védelem alatt álló sírek (SuTP) „önkéntes” hazatérését.¹⁰

Jelenleg több mint 13,5 millió síriai él kényszerhelyzetben a Szíriát körülvevő Törökországban, Libanonban, Irakban és Jordániában, köztük 6,8 millió menekült és 6,9 millió belső menekült Szírián belül változtatott lakhelyet.¹¹ Törökország ad otthont a síriai menekültek több mint felének (3,7 millió) és körülbelül 330 000 más országból érkező menekültnek és menedékkérőnek, így Törökország a világ legnagyobb menekült népességével rendelkező országa. 2011 óta Törökországban a politikai és gazdasági helyzet drasztikus változásokon ment keresztül, ami a menekültekkel szembeni ellenséges közvéleményt eredményezte. A török gazdaságot magas infláció, a török líra gyors leértékelődése, a szegénység erőteljes növekedése és a folyó fizetési mérleg hiányának növekedése jellemzi. 2019 óta a közvélemény-kutatások a síriai menekültek és a török lakosság közötti társadalmi kohézió szintjének jelentős romlását dokumentálták.¹²

Két online kutatást is folytattak síriai menekültekkel Törökország szerte a földrengések után. Az első felmérés a földrengéseknek a Törökországban élő síriai menekültek helyzetére gyakorolt hatására összpontosított, különös tekintettel a síriaiak földrengés utáni segélyekhez való hozzáférésére, a diszkrimináció kérdéseire és a releváns információkhoz való hozzáférésére. A második kutatás a biztonságérzetre, a török hatóságok által a síriaiakra gyakorolt nyomására, hogy térjenek vissza Szíriába, valamint a társadalmi feszültségekre, a továbbvándorlási tervekre és a Szíriába való visszatoloncolás vélt kockázataira vonatkozó kérdésekre terjedt ki.¹³

Egy másik 2023 márciusában végzett kutatás során 31 síriai és törökországi érintett személyt kérdeztek meg. A legfontosabb megállapítások között szerepel a

⁹ Strateji ve Bütçe Baskanligi: Kahramanmaras and Hatay Earthquakes Report 2023. 1-143. o. Vö. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/03/2023-Kahramanmaras-and-Hatay-Earthquakes-Report.pdf> (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

¹⁰ Asylum Information Database (AIDA): Ülke Raporu: Türkiye. 2020., 1-186. o. Forrás: https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2022/01/AIDA-TR_2020update_Turkish.pdf (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

¹¹ Uden, Judith van; Jongerden, Joost: 'Everyone is a Possibility': Messy Networks of Refugees from Syria in Urfa, Turkey. in: Journal of Balkan and Near Eastern Studies 2021/23. 251 - 268. o.

¹² Akar, Sevdâ – Erdoğan, Mustafa: i.m. 925-940. o.

¹³ Association for Solidarity with Refugees (Mülteci): Deprem Mağduru Yabancıların Yol İzni Talepleri Hakkında, 2023. 1-2. o. Forrás: <https://multeci.org.tr/2023/02/08/deprem-magduru-yabancilarin-yol-izni-talepleri-hakkinda/> (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

földrengés utáni információhoz való elégtelen hozzáférés, a földrengések utáni különböző kihívások, valamint a szíriai menekültek számára nyújtott fokozott támogatás és segítség szükségessége. A 2023. februári törökországi és szíriai földrengések számos nehézséget okoztak a szíriai menekültek számára, többek között a segélyek és a támogatás egyenlőtlen elosztását, a lakhelyelhagyási korlátozásokat, a legális dokumentumok megújításának nehézségeit és a menedékhelyükről való kiutasítást.¹⁴

A válaszadók egy jelentős csoportja (14%) emellett pénzügyi nehézségekről számolt be, amelyek a növekvő lakbérékkel és közüzemi számlákkal, a munkaképtelenséggel és az anyagi károk megtérítésének hiányával kapcsolatosak.

A 2023 márciusában Dél- Kelet-Törökországban készített interjúk hasonló problémákra világítottak rá, mint például a segélyek egyenlőtlen elosztása, a segélyosztás során történő szóbeli és fizikai zaklatás, az ideiglenes szállásokról való kiutasítás, valamint a szír ellenes retorika és gyűlöletbeszéd erősödése a török közösségi médiában. A török kormány 90 napos mentességet jelentett be az öt legsúlyosabban érintett tartományok bármelyikében élő szíriai menekültek számára. Így az ott élők szabadon utazhatnak Törökországon belül, amíg menedéket találnak maguk számára.¹⁵

Továbbá a szíriai válaszadók 71%-a arról számolt be, hogy Törökországban nem vagy csak kevéssé érzi magát biztonságban, aminek fő oka a Szíriába való visszatéréstől való félelem volt. A befogadó közösségben a barátságtalan légkör, a Szíria-ellenes erőszak, a médiában megjelenő gyűlölködő nyelvezet, a politikai pártok vagy kormánytisztviselők általi megkülönböztetés és a gazdasági instabilitás játszott jelentős szerepet. A Szíriába való kitoloncolástól való félelemtől szintén a válaszadók 92%-a számolt be. A Szíriába való kitoloncolás kockázata a 2023. februári földrengések óta megnőtt.

A válaszadók legnagyobb hányada arról számolt be, hogy a török befogadó közösségek és a szíriai menekültek/migránsok közösségei közötti szoros kapcsolatok változatlanok maradtak. A földrengések a de facto deportálásokkal kapcsolatos aggodalmakra is rávilágítottak, sok szíriai ugyanis annak a félelmének adott hangot, hogy a földrengések elpusztították az otthonukat és a Törökországban egy jobb jövőre vonatkozó utolsó reménysugarat.¹⁶

Kétségtelen, hogy a török hatóságok fokozták a nyomást a szíriaiakra, hogy hagyják el Törökországot: 66%-uk jelezte, hogy egyre inkább korlátozzák a szabad mozgást, 46%-uk pedig azt állította, hogy nem tudott kérelmezni átmeneti védelmi jogállást hivatalos úton. A társadalmi feszültségek okai között szerepel a gazdasági helyzet romlása, a közösségi médiában megjelenő negatív tónusú bejegyzések, a különféle félreértések és/vagy a nyelvi akadályok, valamint a média torz beszámolóí/hírei.

¹⁴ Ayrıkan, Dilan: Can pazarı bitti mal pazarı başladı... Evsiz kalan depremzedeleri bu kez de kira artışları mağdur etti. in: Cumhuriyet. 2023., 3-6. o. Forrás: <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/can-pazari-bitti-mal-pazari-basladi-evsiz-kalan-depremzedeleri-bu-kez-de-kira-artislari-magdur-etti-2053139> (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

¹⁵ Ceylan, Kadir: Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle 48 bin 448 kişi hayatını kaybetti. in: Anadolu Agency. 2023., 4-7. o. Forrás: <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/kahramanmaras-merkezli-depremler-nedeniyle-48-bin-448-kisi-hayatini-kaybetti/2844241> (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

¹⁶ Elgazi, Taha: Türkiye’de depremde en az 6 bin 700 Suriyeli öldü. in: Açık Radyo. 2023., 4-6. Forrás: <https://acikradyo.com.tr/acik-gazete/turkiyede-depremde-en-az-6-bin-700-suriyeli-oldu> (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

4. A síresek kitoloncolása a földrengéseket követően

A földrengés sújtotta térségben él Törökország menekültjeinek több mint fele. Adıyamanban, Hatayban, Kahramanmaraşban és Gaziantepben közel egymillió síriai él. A földrengés összesen csaknem 1,7 millió síriai lakost érintett Törökország délkeleti részén. A katasztrófa menekültelepekre gyakorolt hatását hivatalos síriai halálesetek és sérültek száma nélkül nem lehet pontosan megbecsülni. A menekültek koncentrációja a földrengések által leginkább sújtott területeken a legmagasabb. Az alacsony bérleti díjak miatt a legszegényebb negyedekben általában régebbi épületek és bazárok találhatóak. A földrengések leginkább az ilyen régi épületekben okoztak károkat.

A haláleseteken túl a földrengések az előrejelzések szerint növelik a menekültek társadalmi-gazdasági kiszolgáltatottságát. A tragédia 15 millió embert érintett, ami jelentős elvándorlást okozott a szomszédos tartományokba, valamint lakáshiányt és növekvő bérleti díjakat eredményezett. Csökkent jövedelmük miatt a síriai migránsok nehezen juthatnak lakáshoz a szomszédos városokban. A közeli településeken élő menekültek szintén lakhatási kihívásokkal küzdenek. A gazdasági károk és a hatalmas kiáramlásból származó munkaerő-felesleg miatt a síriaiak nehezebben találhatnak majd munkát.

Törökországban az ideiglenes védelem alatt álló síresek (SuTP) csak rövid ideig utazási engedéllyel mozoghatnak a városok között. A menekültek által lakott tartományok még a szomszédos regisztrációt is korlátozzák, nemhogy a városok közötti migrációt.

2023. február 7-én, egy nappal a földrengések után a kormányzat három hónapra feloldotta az utazási korlátozásokat, lehetővé téve a 10 katasztrófa sújtotta régióban regisztrált ideiglenes védelem alatt álló síresek (SuTP) számára a városok közötti utazást. A régióban élő síresek egy hónapra vagy hat hónapra áttelepülhetnek Szíriába. Megvizsgálták azon ideiglenes védelem alatt álló síresek (SuTP) helyzetét, akiknek a kormányzat a Szíriába való távozást engedélyezte, és ellentmondásos válaszokat kaptak a hatóságoktól a Szíriában történő tartózkodás minimális időtartamról.¹⁷

Isztambul kivételével még a katasztrófa sújtotta síriaiak sem regisztrálhatnak. Néhány síriai a korlátozások ellenére Isztambulba költözhetett. A nyitott határkapuk azt eredményezték, hogy a síriaiak (a katasztrófaövezetben vagy máshol Törökországban) szabadon léphetik át a határt Szíria felé, hogy Szíriában maradjon, valószínűleg földrengés sújtotta családtagjaikat meglátogassák. A kormányzat később bejelentette, hogy az ideiglenes védelem alatt álló síreket (SuTP) önkéntes visszatérőnek fogják minősíteni, ha hat hónapnál tovább maradnak. Így a menekültek sátrakban maradhatnak, visszatérhetnek Szíriába, vagy Törökország más kerületeibe utazhatnak. A török tisztviselők 2023. február 28-ig mintegy 40 000 síriait regisztráltak, akik hazatértek Szíriába. A visszatérők korlátozott száma arra utal, hogy a síresek egyelőre inkább Törökországban maradnak.

A szakirodalom kiemelte a menekültek sebezhetőségét a munkaerőpiachoz való hozzáférés, az integráció és a nyelvi akadályok miatt.¹⁸ A földrengések menekültek és törökök ezreinek Közép-Törökországba való távozását okozta. A török állampolgárok, akik a munkaerőpiacon és a földbérletknél a mezőgazdaságban előnyt élvezhetnek a síriaiakkal szemben, eláraszthatják a szomszédos területeket. Így a társadalmi és gazdasági integrációért folytatott küzdelem növelné a menekültek kiszolgáltatottságát. Az állami

¹⁷ Association for Solidarity with Refugees (Mülteci): i.m. 3-6. o.

¹⁸ Şimşek, Dogus: Mülteci Entegrasyonu, Göç Politikaları ve Sosyal Sınıf: Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler Örneği.in: Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 2018/2. 367-392.

szereplők és a befogadó közösségek gyakran a menekülteket hibáztatják a válságok során. A törökországi földrengés felszította a Szíria ellenes érzelmeket.¹⁹

A szíriaiakat röviddel a katasztrófa után lopással, fosztogatással és illegális határátlépésekkel vádolták. A politikai pártok vezetői, például Ümit Özdağ, a Zafer Partisi (Győzelem Pártja) vezetője és Muharrem İnce, a Memleket Partisi (Haza Pártja) párt vezetője és elnökjelöltje terjesztették az állítások egy részét, melyek szerint szíriai migránsok illegálisan léptek be Törökországba, fosztogatták a rommezőt és autókat loptak. Az állításokat széles körben terjesztették a közösségi médiában, és felszították a már meglévő menekültellenes gyűlöletet.²⁰

A földrengés után a törökországi ideiglenes védelem alatt álló szírek (SuTP) társadalmi-gazdasági törekenysége egyre nagyobb gondná vált. A társadalmi válaszok ronthatják a helyzetet Törökországban. Az alábbiakban néhány javaslatot tettek a tanulmányok kidolgozói a menekültek megsegítésére:²¹ Először is, a törökországi menekültek még mindig nem rendelkeznek pontos információkkal. Egy hónap elteltével a menekültügyi hatóság internetes felületei nem adtak ki semmilyen világos eligazítást.²² Az információhiány fokozhatja a szírek kiszolgáltatottságát. A jogi szankciók elkerülése és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása érdekében az erre felhatalmazott intézményeknek rendszeresen tájékoztatniuk kellene a katasztrófa sújtotta szíreket.

A két hónapos beutazási tilalom meghosszabbítása javasolt. A katasztrófán nem átesett szíriaiaknak is beutazási engedélyt kellene kapniuk. A térségen belüli és kívüli szíriaiak közötti interakció segíthet azoknak, akiket nem tudtak evakuálni. A menekültekkel szembeni ellenérzések erőszakossá válhatnak. A félretájékoztatás erősíti a menekültellenes mozgalmakat. A hivatalos és közösségi kezdeményezések jobban ellensúlyozhatnák a félretájékoztatást.²³

A földrengések után elkobozhatják a szír tulajdonokat is. A szírek lényegében török állampolgárok vagy honosított szírek révén szereztek házakat, mivel a tulajdonjog illegális számukra. A papíron szereplő, legális tulajdonos visszaélhet ezzel a helyzettel. A szírek így aggódnak, hogy a katasztrófa után visszakapják-e a házaikat. A tartományi döntéshozó bizottságok fogadhatják be a kérelmeket, és válaszokat adhatnak a szíriaiak jogainak védelme érdekében.²⁴

A nem kormányzati szervezetek világszerte segítik a szíreket. A koordináció hiánya igazságtalan forráselosztást és eredménytelenséget eredményezhet. Az állam által vezetett koordináció vagy az érdekelt felek közötti, hivatalos adatokat felhasználó szervezetközi hatóság javíthatja a segélyek elosztását.²⁵

¹⁹ Getmansky, Anna; Sinmazdemir, Tolga; Zeitzoff, Thomas: Refugees, xenophobia, and domestic conflict: Evidence from a survey experiment in Turkey. *Journal of Peace Research*, 2018/4. 491–507. o.

²⁰ Karadeniz, Songül: Komutanın Deprem Sonrası Suriyelilerle İlgili Türkiye'ye Seslendiği İddiası. *Teyit* 2023/3. 2-5. o.

²¹ Özdemir, Mehmet, İhsan; Ağalday, Burak: Quakes Do Strike Refugees: Hyper-precarity of Syrians in Turkey. *MiReKoc Working Paper Series* 2023/4. 1-18. o.

²² Haber, Demirören: Deprem sonrası Mersin'de fahiş kira artışı. *Habertürk* 2023. 2-4. o.

²³ Bakan, Kurum: '10 İlde 41 Bin 791 Binanın Yıkık, Acil Quakes Do Strike Refugees Hyper-precarity of Syrians in Turkey, Yıkılacak ve Ağır Hasarlı Olduğunu Tespit Ettik. in: Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change Series. 2023/2. 1-34. Forrás: <https://www.csb.gov.tr/bakan-kurum-10-ilde-41-bin-791-binanin-yikik-acil-yikilacak-ve-agir-hasarli-oldugunu-tespit-ettik-bakanlik-faaliyetleri-38426> (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

²⁴ Tarcan, Pinar: Sınırlarımız Açık Suriyeliler Gelmeye Devam Ediyor. *Teyit*. 2023. 2-6. o.

²⁵ Copernicus Project: EMSR648. Earthquake in East Anatolian Fault Zone. Copernicus Emergency Management Service. 2023., 2-34. Forrás: <https://emergency.copernicus.eu/mapping/list-of-components/EMSR648> (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

5. A síretek törökországi kilátásai a földrengések után

Az Európába belépni próbáló síretek száma az elmúlt években megduplázódott, ami a befogadó Törökországban, Libanonban és Jordániában élő síretekkel szembeni növekvő ellenségeskedésnek köszönhető. Ezekben az országokban a kormányok kihasználják a politikai retorikát, és új módszereket alkalmaznak a síretek visszatérésére. A hazai gazdasági és társadalmi nyomás, a világválság okozta problémák és Oroszország Ukrajnával szembeni háborúja hozzájárul ezekhez a feszültségekhez. Az európaiak síretekkel szembeni támogatása továbbra is humanitárius és rövid távú.²⁶ Az EU-nak és tagállamainak egy hosszabb távú „befogadási” megközelítésre kellene áttérniük egyes kutatások alapján, amely segíti a síreteket, hogy méltóságban élhessenek befogadó országukban.²⁷ Ez az új megközelítés a helyi közösségek számára is előnyös lenne, és eltántorítaná a síreteket attól, hogy veszélyes utazást tegyenek Európába.

Az EU továbbra is jelentős mértékű finanszírozást nyújt Törökországnak, Libanonnak és Jordániának, és számos uniós és tagállami tisztviselő szerint nincs szükség az irányváltásra. Az EU politikai döntéshozóinak azonban nem szabad túl gyorsan félrenézniük, mivel a fogadó országok azon képessége, hogy kielégítsék a menekültek szükségleteit és stabilan tartsák a helyzetet, már most is súlyosan ki vannak téve a gazdasági romló tendenciáknak.

Egyes kormányok azon dolgoznak, hogy kiűzzék a menekülteket, többek között kiutasítják őket Szíriába. A síretek azt is választják, hogy elhagyják a fogadó államok egyre barátságtalanabb környezetét, és Európába utaznak egy olyan életért, ahol fenntartható módon juthatnak munkához, oktatáshoz és egészségügyi ellátáshoz.²⁸ Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) jelentése szerint Jordánia 660 892 síretek fogadott be, Libanon 814 715, Törökország pedig 3,5 milliót. Libanonban és Jordániában a legmagasabb az egy főre jutó menekültek aránya a világon, Libanon teljes lakosságának közel 20%-át, Jordániában pedig több mint 10%-át teszik ki. Törökország 6 millió síretek fogadott be, Libanon 1,5 milliót, Jordánia pedig 1,3 milliót.²⁹

A menekültek érkezése óta jelentősen megnőtt a belső nyomás Törökországban, Libanonban és Jordániában. Ez nagyrészt más tényezőknek köszönhető, mint például a COVID-19 utóhatásai, az éghajlatváltozás hatásai és az ukrain háború továbbgyűrűző hatása. Törökország és Libanon a 2022 februárja és márciusa közötti legmagasabb élelmiszerár-inflációt tekintve az első három ország között volt. Libanont fenyegeti az a veszély, hogy az ukrain konfliktus miatt bukott állam státuszú (failed state) lesz, a libanoni font értékének 90%-át elveszítette és a megélhetési költségek 600%-kal emelkedtek, ami a legtöbb embert a szegénységi küszöb alá szorította. A libanoni pénzügyi

²⁶ Nimer, Maissam – Rottmann, Susan, Beth: Migration Regime and “Language Part of Work”: Experiences of Syrian Refugees as Surplus Population in the Turkish Labor Market. *Critical Sociology* 2021/4-5. 763–776. o.

²⁷ Pinedo, Caro, Luis: Türk İşgücü Piyasasında Suriyeli Mülteciler. in: International Labor Organization. 2020/2. 1-58. Forrás: https://www.ilo.org/ankara/publications/WCMS_739463/lang--tr/index.htm (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

²⁸ Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SGDD-ASAM): COVID-19 Salgınının Türkiye’de Mülteciler Üzerindeki Etkilerinin Sektörel Analizi. 2020., 1-34. o. Forrás: <https://www.stgm.org.tr/e-kutuphane/covid-19-salgininin-turkiyede-multeciler-uzerindeki-etkilerinin-sektorel-analizi> (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

²⁹ Turgunov, Erkinbek: Kahramanmaraş Depremi ve Uluslararası Yardımlar. in: Euroasian Research Institute. 2023/365. 1-2. o. Forrás: <https://www.eurasian-research.org/wp-content/uploads/2023/02/Haftalik-e-bulten-21.02.2023-No-365.pdf> (Letöltés ideje: 2023.07.30.)

válság elnyelte az országban az ENSZ által nyújtott közvetlen készpénzes segélyek felét, aminek következtében a menekültek és más rászorulóknak nem kapják meg az égetően szükséges nemzetközi segítséget.

Törökországban a lakosság több mint kétharmada küszködik a bérleti díjak kifizetésével, és egyre több fiatal hagyja abba az iskolát, és dolgozik meg a hétköznapi szükségleteiért. Jordánia gazdasága 2022-ben növekedett, de a világválság növelte a lakosságának sebezhetőségét, a kormány pedig feszültségekkel küzd. Jordánia egy főre jutó reál-GDP-je 2009 óta csökken, és az országnak strukturális reformra lenne szüksége. A közelmúltbeli fellendülés ellenére az államadósság növekszik, és az ország továbbra is költségvetési hiányban szenved. Ennek eredményeként a munkanélküliség továbbra is riasztóan magas, különösen a fiatalok körében, akiknek a fele nem jut munkához. Az elmúlt évek gazdasági körülményei mindhárom fogadó országban növelték a szírek elleni társadalmi zavargások fokozódásának kockázatát.³⁰

A nemzetközi közösség által nyújtott támogatások és a fogadó országok által igényelt támogatási szakadék évről évre nő. Ez tovább növeli a befogadó országok belső feszültségét, és azt az érzést, hogy az EU nem finanszírozza megfelelően azt a kapuőrző szerepet, amelyet az európaiak számára ténylegesen betöltenek ezek a Szíriával szomszédos államok. A 2022-es Szíria és a régió jövőjének támogatásáról szóló konferencia magasabb szintű finanszírozást biztosított, mint azt a megfigyelők várták, de a felajánlott 6,7 milliárd dollár még mindig elmaradt az ENSZ által kitűzött 10,5 milliárd dolláros céltól.

6. Összegzés

Összességében elemeztem a török kormányzatra nehezedő nagyarányú nyomást a választásokat követően a szírek helyzetével kapcsolatosan. A lakosság döntő hányada a szíriaiakat tartja első számú közellenségnek, melyre a kormányzó pártnak választ kell adnia záros időn belül, és vissza kell valószínűleg lépnie a migrációt elfogadó álláspontjától.

Jelenleg Törökországban több mint három és fél millió szíriai „vendég” tartózkodhat, akiknek nagy részét a törökök visszaküldenék hazájukba. Az az előrelépésem 2024-2025-re, hogy csaknem két millió szíriai toloncolhatnak majd vissza hazájába Törökország nagyvárosaiból. A kitelepítéseknek push faktora érvényesül majd a szíriaiak migrációja szempontjából, így százazres tömeg megindulására lehet számítani Európa felé tengeri és szárazföldi úton ebben az időszakban, melynek megállítására elsősorban a görög és bolgár hatóságok erélyességén és az európai össze fogáson múlik majd.

³⁰ Hulusi, Akar: Hatay'daki Afet Koordinasyon Merkezinde Deprem Bölgesindeki Çalışmalar İlişkin Açıklamalarda Bulundu. Ministry of National Defence, 2023. 1. o. Forrás: <https://www.msb.gov.tr/SlaytHaber/milli-savunma-bakani-hulusi-akar-hataydaki-afet-koordinasyon-merkezinde-deprem-bolgesindeki-calismalara-iliskin-aciklamalarda-bulundu-2> (Letöltés ideje: 2023.07.30.)